

Leonīds Ribickis: Izglītība – prioritāte jaunajā gadā

5 janvāris 2018 00:06

Foto LETA

Jauno gadu tradicionāli sagaidām ar apņemšanos turpināt iesākto un veikt daudz jaunu darbu, un Latvijas simtgades gadā, kas tāpat jau solās būt gana rosīgs, darāmā netrūks arī augstākajā izglītībā un zinātnē. Taču pats pirmais un būtiskākais, kas Saeimai un valdībai būtu jāizdara 2018. gadā, – izglītība valsts mērogā ir jāatzīst par prioritāti numur viens, jo tikai gudri un zinoši Latvijas cilvēki spēs gan ieguldīt savas valsts uzplaukumā un labklājībā, gan veicināt Latvijas konkurētspēju starptautiskā mērogā.

Un bez gudriem inženieriem un augsto tehnoloģiju speciālistiem šajā ceļā nevarēs nekādi iztikt.

Augstāko izglītību – bez maksas

Izglītības un zinātnes jomā strādājošie jau daudzus gadus uz savas ādas izjūt vienu un to pašu problēmu – valsts nespēju rast būtisku finansējuma pieaugumu augstākajai izglītībai un zinātnēi. Jau kopš 2009. gada, kad globālās finanšu krīzes dēļ finansējums izglītībai tika samazināts uz pusi, tas joprojām tiek turēts nemainīgā līmenī. Ilgtermiņā šāda attieksme noved pie arvien lielākas un lielākas Latvijas atpalicības salīdzinājumā ar kaimiņvalstīm.

Problēma slēpjas tajā, ka augstākā izglītība valstī nav noteikta par augstāko prioritāti, kurai attiecīgi atvēlēt nepieciešamo finansējuma apjomu. Tiesa, šis jautājums tiek risināts ar nelielu snieguma finansējuma pieaugumu, tomēr praktiski augstskolas nekādu

pieaugumu nejut, jo tas spēj nosegt tikai inflāciju. Pamazām notiek arī studiju bāzes izmaksu celšana, un patlaban tie ir 1300 eiro gadā par vienu studentu, taču jāņem vērā, ka kopējā naudas summa no valsts budžeta nemainās, un tas nozīmē, ka augstskolām ir jāsamazina budžeta vietu skaits. Piemēram, Rīgas Tehniskajā universitātē (RTU) gada laikā budžeta vietu skaits samazinājies par 1050, un tas nozīmē, ka vairāk nekā 1000 jauniešu nevar iegūt vajadzīgo profesiju par valsts naudu.

Protams, var ieteikt studijas finansēt pašiem, izmantojot vai nu studiju kredītu, vai arī savus uzkrājumus, taču studijas par maksu ir uzskatāmas par vienu no šķēršļiem jauniešu ceļā uz augstāko izglītību, vēl jo vairāk tāpēc, ka gan kaimiņvalstī Igaunijā, gan arī citās Eiropas valstīs, piemēram, Somijā, Zviedrijā, Dānijā, Šveicē, Vācijā, ir bezmaksas augstākā izglītība, un tas, kā redzams no valstu attīstības līmeņa, atmaksājas. Tāpēc mans ieteikums jaunajā gadā – augstāko izglītību un zinātņi noteikt par prioritāti valstī un pieņemt likumu par valsts budžeta finansētu augstāko izglītību vai vismaz palielināt budžeta vietu skaitu vismaz 2015. gada līmenī.

Tas būtu tālredzīgs solis Latvijas attīstībā kopumā, bet, ja runājam par inženierzinātnēm, tad jāakcentē, ka bez mūsdienīgi augsti izglītotiem inženieriem valsts tautsaimniecības attīstība vispār nav iedomājama. Latvijā nav nedz zelta, nedz naftas, nedz gāzes. Vienīgā mūsu bagātība – cilvēkresursi. Un vienīgā Latvijas iespēja, ja vēlamies dzīvot attīstītā valstī, ir ieguldīt mūsu jauniešos, viņu zināšanās, jo jaunākās tehnoloģijas, kas dominēs nākotnē, varam apgūt, tikai mācoties, un konkurēt spējam, ne tikai sekojot līdzi tehnoloģiju attīstībai globālā mērogā, bet paši ieguldot savas zināšanas un pieredzi to radīšanā.

leguldījums jauniešos

Attīstoties tehnoloģijām, nākotnē notiks darba tirgus pārveides process un aizvien lielāka loma būs mākslīgajam intelektam un robotizētām iekārtām, bet arvien mazāk būs nepieciešams mazkvalificēts darbaspēks. Tāpēc tagadējiem skolēniem ir nepieciešams apgūt eksaktos priekšmetus, lai viņi būtu konkurētspējīgi darba tirgū, kurā viņiem būs jāsaņem ne tikai ar cilvēkiem, bet arī ar mākslīgo intelektu.

Negaidot uzlabojumus valsts mērogā, mēs RTU jau pirms trim gadiem paši ieguldījām jauniešu izcilības atbalstīšanā, izveidojot RTU Inženierzinātņu vidusskolu (RTU IZV). Tajā īpaši apdāvināti skolēni, kuri savu nākotni vēlas saistīt ar inženierzinātnēm, pastiprināti apgūst eksaktos priekšmetus un jau ir uzrādījuši teicamus sasniegumus valsts un starptautiskajās mācību priekšmetu olimpiādēs. Patlaban RTU IZV klases ir pilnībā komplektētas – skolēni mācās gan 10., gan 11., gan 12. klasē, un 2018. gadā būs īpašs notikums – skolu absolvēs 24 skolēni, kuri, izturot milzīgu konkursu, kā pirmie mācības RTU IZV sāka 2015. gadā.

Visi topošie RTU IZV absolventi ir ieguvuši daudz plašākas un padziļinātākas zināšanas nekā liela daļa viņu vienaudžu, un tā ir RTU dāvana Latvijai simtgadē. Mūsu skolēniem ir zināšanas un ir ambīcijas, tāpēc ir arī liels potenciāls kļūt par izcilie zinātniekiem, inženieriem, arhitektiem un tautsaimniekiem. Lai tas notiktu, mēs šos jauniešus turpināsim atbalstīt. Viņi visi ir izteikuši vēlmi studēt RTU, izvēlējušies sev piemērotākās studiju programmas, un patlaban viņiem tiek gatavoti individuāli studiju plāni, lai paātrinātu studijas bakalaurantūrā.

Ceļā uz izcilību

RTU jaunajā gadā mērķtiecīgi turpinās ceļu uz izcilību. Mēs turpināsim būvniecību RTU studentu pilsētiņā Ķīpsalā, kur jau ir renovētas un uzbūvētas jaunas fakultāšu ēkas un kur 2017. gadā, pateicoties ERAF finansējumam, uzsākām būvniecības otro kārtu. Patlaban tiek pārbūvēta RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes ēka, lai jau aptuveni pēc gada tajā varētu darbu sākt Mašīnzinību, transporta un aeronautikas fakultāte, kas tagad atrodas pie Ķīšezera un Lomonosova ielā. Tā būs iespēja visai fakultātei atrasties vienkopus Ķīpsalā, kur turpināsies arī citu RTU fakultāšu darbība, Ķīpsalu veidojot par nozīmīgu inženierzinātņu centru Baltijas mērogā.

Turpināsim ceļu uz izcilību studijās un zinātnē. Jau esam izcīnījuši savu vietu starptautiskajos reitingos, 2017. gadā ieķļūstot starp 2,5% labāko pasaules universitāšu. Tas ir ievērojams panākums, ņemot vērā mūsu ierobežotos resursus. Taču tieši šie sasniegumi pierāda mūsu studentu un zinātnieku potenciālu un spējas sevi pozicionēt starptautiskā līmenī.

Tas, iespējams, tāpēc, ka mēs jau 155 gadus cauri dažādiem laikiem esam spējuši nosargāt inženierzinātņu tradīcijas un vienlaikus dzīvot līdzī laimam, pieņemot tehnoloģiju attīstības diktētos izaicinājumus. Mūsu bagātība ir cilvēki, un tajos mēs arī ieguldīsim, sagaidot Latvijas simtgadi.

Adrese:

<http://www.delfi.lv/news/comment/comment/leonids-ribickis-izglitiba-prioritate-jaunaja-gada.d?id=49611247>